

PSYCHOSOCIÁLNÍ ASPEKTY UŽÍVÁNÍ HALUCINOGENŮ A ZPĚTNÉ HODNOCENÍ
AUTOEXPERIMENTŮ S LSD U ODBORNÍKŮ NA DUŠEVNÍ ZDRAVÍ PO PŘIBLIŽNĚ 40
LETECH

(studijní obor: Sociální politika a sociální práce, navazující magisterské studium)

Vedoucí práce: PhDr. Jiřina Šiklová, CSc.

Konzultant: Doc. MUDr. Miloš Vojtěchovský, CSc.

Oponent: Doc. MUDr. Jiří Horáček, Ph.D.

Renesance výzkumu a užívání halucinogenů, ke které dochází v posledních dvou dekadách, představuje pro sociální práci výzvu hned v několika důležitých dimenzích. Jedná se především o výzvy související s laickým a terapeutickým užíváním halucinogenů a o výzvy související s užíváním halucinogenů za účelem didaktickým, autagnostickým a heuristickým. Další výzvu pro sociální práci v této souvislosti pak představuje koncepce, konstrukce a ovlivňování drogové politiky včetně preventivních programů. A v neposlední řadě se jedná o výzvu porozumět a reflektovat významný úsek v dějinách věd o duševním zdraví a v dějinách užívání drog obecně. Cílem této práce je proto předložit informace, na základě kterých budou nejen sociální pracovníci schopni na tyto výzvy kompetentně reagovat.

Předkládaná práce proto pojednává o problematice halucinogenních látek z perspektivy sociální práce. Teoretická část, která se zakládá na pečlivém rozboru české i anglicky psané literatury, se věnuje fenomenologii prožitku s halucinogeny. Zabývá se tím, jaká je jeho povaha, čím je takovýto prožitek charakteristický, co ho ovlivňuje a jaká jsou jeho rizika. Následuje pojednání o tom, jak byly halucinogenní látky používány ve vědách o duševním zdraví ve světě i u nás, přičemž důraz je kladen na experimenty, kdy byly tyto látky podávány lidem - zdravým dobrovolníkům nebo lidem s duševními obtížemi. Zmíněna je samozřejmě také problematika laického (zne)užívání těchto látek, které se objevuje v 60. letech především v USA. Takovýto laické užívání halucinogenů je svým charakterem bezprecedentní, pokračuje dodnes a jistě by si zasloužilo důkladnou pozornost a reflexi ze strany sociální práce.

Praktická část (výzkum), která se zakládá na polostrukturovaných interview (n = 22) v délce cca 45 - 60 minut a na následném dotazníkovém šetření (n = 21), pak přináší zpětné zhodnocení vlastních, didakticky a autagnosticky orientovaných LSD prožitků od předních českých odborníků na duševní zdraví, kteří experimentovali s LSD sami na sobě v době legálního výzkumu této látky v bývalém Československu.

Nikdo (n = 22) z respondentů nevedl na přímou otázku, že by pro něj měla zkušenost s LSD jakýkoliv negativní efekt. Naopak, drtivá většina respondentů (20 z 22) uvedla, že vlastní zkušenost s LSD jim přinesla nějaký dlouhodobě pozitivní efekt ve sféře osobní a/nebo profesní. 18 z 20 tázaných respondentů také uvedlo, že jim tato zkušenost umožnila lépe pochopit svět duševně nemocného člověka, toto se potvrdilo i v dotazníkovém šetření. Všichni respondenti by za jistých okolností akceptovali zpřístupnění LSD pro účely didaktické a autagnostické, zvláště pro lidi, kteří profesně pracují s jinými - tedy i pro sociální pracovníky. Téměř všichni respondenti varují před laickým užíváním, ale pokud rozcházejí se v názoru, jestli by měla pro laické uživatele halucinogenů existovat nějaká speciální sociální služba.

Práce přesvědčivě dokládá, že LSD zkušenost provedená v kontrolovaných a dobře připravených podmínkách má pro člověka velký přínos didaktický i autagnostický, a že takováto zkušenost je zvláště vhodná pro člověka, který profesně pracuje s druhými lidmi. Na základě studia dostupné odborné literatury se též můžeme oprávněně domnívat, že zkušenost s halucinogeny může mít velký terapeutický potenciál i tam, kde běžné psychotherapeutické metody selhávají. Domnívám se tedy, že by měl legální výzkum těchto látek pokračovat v mnohem větší míře než dnes. Sama sociální práce by, podle mého názoru, měla iniciovat velké množství výzkumů v této oblasti, které by se vztahovaly především k problematice laického užívání u mládeže a k hodnocení efektivity jednotlivých sociálních a sociálně-politických opatření, která se k těmto látkám váží.